

RAAMATUPIDAMISE ARUANNE

01.01.2016–31.12.2016

Aruandekohustuslase nimetus:	Eesti Kirjandusmuuseum
Aadress:	Vanemuise 42, 51003 Tartu
Telefon:	+372 737 7700
Faks	+372 737 7706
E-post:	kirmus@kirmus.ee
Interneti kodulehekülj:	www.kirmus.ee

Aruanne koosneb 13 leheküljest.

Sisukord

EESTI KIRJANDUSMUUSEUM AASTAL 2016. TEGEVUSARUANNE	3
BILANSS	10
TULEMIARUANNE	11
RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANNE	12

EESTI KIRJANDUSMUUSEUM AASTAL 2016 TEGEVUSARUANNE

Eesti Kirjandusmuuseum on riigi teadus- ja arendusasutus Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas ning täidab mäluasutusena ühtlasi ka keskse rahvusliku kultuuriloo ning rahvaluule pärimuse kogumise ja arhiivraamatukogu funktsioone.

Eesti Kirjandusmuuseumi töötajate keskmine täistööajale taandatud arv 2016. aastal oli 86,01 ja neile arvestatud töötasu 949 088,93 eurot.

Eesti Kirjandusmuuseumi bilansimaht 2016 aastal oli 4 916 109,68 eurot, tegevustulud 519 761,62 ja tegevuskulud –2 304 243,44 eurot.

Asutatud 1909 Eesti Rahva Muuseumi Arhiivraamatukoguna.

Töötajaid 107, neist teadustöötajaid 40, raamatukoguhoidjaid ja bibliograafe 12

Aadress: Vanemuise 42, 51003 Tartu, kirmus@kirmus.ee

Direktor: Urmas Sutrop, tel 5207188, Urmas.Sutrop@kirmus.ee

Eesti Kirjandusmuuseumi struktuuriüksused 2016. aastal olid järgmised:

- Arhiivraamatukogu ja bibliograafia osakond – juhataja Merike Kiipus
- Eesti Kultuurilooline Arhiiv – juhataja Vilve Asmer
- Eesti Rahvaluule Arhiiv – juhataja Risto Järv
- Folkloristika osakond – juhataja Mare Kõiva

Eesti Kirjandusmuuseumi juhtimisel tegutseb:

- Eesti-uuringute Tippkeskus (CEES) TK145.

Kolm esimest kirjandusmuuseumi osakonda haldavad kultuurilooliselt olulisi teaduskollektsioone, folkloristika osakond on keskendunud digiarhiividele, arhiivraamatukogul puudub oma teadusteema. Kirjandusmuuseumi teadustegevust toetab kolm institutsionaalset ja üks personaalne uurimistoetus.

EESTI-UURINGUTE TIPPKESKUS (CEES) TK145

Juhtpartner: Eesti Kirjandusmuuseum, partnerid: Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Eesti Keele Instituut, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool.

Alus- ja rakendusuuringu arendamise raames määratleti selgelt üksteisega haakuvad valdkonnad kirjandus- ning keeleteaduses, arvutuslingvistikas, folkloristikas, filosoofias ja muusikateaduses, et tekitada nende vahel dialoog. Taotluses kavandatud idee järgi alustas tööd 12 töörühma valdkondadeüleste teemadega: ajalooliste väljendus- ja kultuuripraktikate uuringud, biograafika, digitaalhumanitaaria ja keeletehnoloogia, eetika, keele- ja vaimufilosoofia, kirjakultuuri- ja kirjandusuuringud, korpuspõhised keele-, kirjanduse ja folklooriuuringud, kõne ja muusika uuringud, migratsiooni- ja diasporaauuringud, narratiivi uuringud, nüüdiskultuuri (sh meedia) uuringud, soo uuringud ning usundi- ja müüdiuuringud.

Tippkeskuse raames on toimunud kolm suurt ühiskonverentsi: Eesti-uuringute Tippkeskuse aastakonverents „Dialoogid I – Kommunikatsioon, poliitika, tekstiloome“ 16.–17. detsembril 2015 Tartus (<http://www.folklore.ee/rl/fo/konve/2015/krzwld/teesid.pdf>).

28.–29. aprillil toimus konverents „Eesti-uuringute interdistsiplinaarsed dialoogid“ Jõgeva Trofee keskus (http://www.folklore.ee/CEES/2016/konve_1.htm) ja 12.–13. detsembril mitmekeelne rahvusvaheline ühiskonverents “Suuline ja kirjalik kultuuris: põimumised ja põrkumised” (<https://www.folklore.ee/CEES/?id=6&sid=1>).

Kokku toimus aasta jooksul 22 konverentsi, 18 seminari, 5 paneeli teadusfoorumitel, doktorikool, koostati ja avaldati 11 eelretsenseeritavat ajakirjanumbrit, kaitsti üheksa doktoritööd.

Tippkeskuse teadlased osalesid rahvusvahelistel teadussündmustel väljaspool Eestit – u 180 ettekandega.

Rahvusvaheline tase tagati Eestis toimunud konverentsidel, Eestis ilmuvatel ajakirjadel ja väljaannetel, ilmus 11 rahvusvahelise toimetuskolleegiumiga eelretsenseeritavat ajakirjanumbrit, 19 kogumikku ja monograafiat tippkeskuse teadlaste uurimistulemustest.

Thomson Reuters Web of Science ja Euroopa Teadusfondi humanitaar- ja sotsiaalteaduste loendis ERIH PLUS kajastatud ajakirjades ilmus 68 publikatsiooni, lisaks avaldasid teadlased väljaspool WoS ja ERIH PLUS andmebaase indekseeritud kogumikes ja ETISE klassifikaatori järgi tunnustatud rahvusvaheliste kirjastuste väljaannetes 64 artiklit.

Silmapaistev oli populariseerimine (sh populariseerivad artiklid, avalikud esinemised meedias, õpilaselümpiaadid, õpilas- ja täiskasvanukoolitused): kirjutati üle 40 publikatsiooni, toimus u 110 populaarset esinemist (üritustel, meedias jne).

Eesti-uuringute Tippkeskuse esimese tegevusaasta võib hinnata tulemuslikuks ja kordaläinuks, saavutused on esialgsete plaanidega kooskõlas, täpsustunud on eri institutsioonide teadlaste võimalikud koostöövaldkonnad, toimunud on ühistegevusi, mille käigus on tekkinud uusi ideid ja koostööplaane tulevaste väljaannete osas. Kolm tippkeskuse teadlast (Jüri Talvet, Marina Grišakova, Helle Metslang) pälvisid Euroopa akadeemiku tiitli

ARHIIVRAAMATUKOGU JA BIBLIOGRAAFIAOSAKOND

Arhiivraamatukogus jätkus rahvusteaviku ja vanaraamatu teaduskollektsioonide kättesaadavaks tegemine. Jooksvalt võeti arvele sundeksemplare ja annetusi ca 16 000 eksemplari. E-kataloogi ESTER sisestati kokku 22 000 eksemplari. Aruandeaasta lõpul on arhiivraamatukogu fondides 1 092 400 trükist. Eesti raamatukogude e-kataloogi ESTER on sisestatud 711 537 eksemplari ehk 65,1 %.

Teaduskollektsioonide projektist „Eesti Kultuuriloolise Arhiivi ja vanaraamatu kogud” toetati vanaraamatu kollektsiooni teaduslikku kirjeldamist.

Rahvuskaaslaste programmi toel viidi lõpuni Enn ja Helga Nõu valikkomu töötlus, jätkati Betti Alveri / Mart Lepiku memoriaalkogude töötlust ning baltica/estica materjalide kättesaadavaks tegemist e-kataloogis ESTER.

Riikliku programmi „Eesti keel ja kultuurimälu“ projekti „Vanem ajakirjandus kui infoühiskonna kultuurimälu“ raames viidi lõpuni 1938. a Postimehe ja 1938. a Sädemete bibliografeerimine. Jätkati Postimehe 1939–1940 aastakäikude bibliografeerimist.

ASTRA projekti raames digiteeriti 2460 kaadrit vanemat perioodikat ja 24280 kaadrit haruldasi raamatuid. Infosüsteemis KIVIKE tehti kättesaadavaks 360 trükise failid, mis lingiti ka e-kataloogi ESTER ning koostati lisaks www-eksemplaride kirjed.

Aasta jooksul korraldati mitmeid näitusi: „Merekultuuriaasta: Näoga mere poole“, „Ikkagi EESTLANE“, „Eesti keelde tõlgitud Põhja-Ameerika põlisrahvaste ilukirjandust“, „Unustatud kunstid ehk september – tarkusekuu“, „Debora Vaarandi 100“. Tartu Kõrgemas Kunstikoolis korraldati 2015. a kauneimate raamatute ja 1965. a parimate raamatute näitus. Eesti Rahva Muuseumi püsinäitusele deponeeriti 71 raamatut põhifondist ja annetati 38 raamatut reservfondist. Trükiseid deponeeriti ja annetati ka Rahvusarhiivi püsinäitusele.

5. aprillil tähistati arhiivraamatukogu kauaaegse juhataja Leida Laidvee 100. a sünnipäeva mälestuskonverentsiga. 25. oktoobril korraldati Oskar Kallase päev – XXVI eesti raamatuteaduse konverents. O. Kallase päeval esinesid uurijad Tallinna Ülikoolist ja Tallinna Ülikooli Akadeemilisest Raamatukogust, Tartu Ülikoolist, Tartu Kõrgemast Kunstikoolist ja Eesti Kirjandusmuuseumist.

EKLAs jätkus tavapäraselt eesti kirjanduse ja kultuuriloo allikate uurimine, kogumine, korrastamine ja teaduslik kirjeldamine ning avalikkusele kättesaadavaks tegemine.

Arhiivitööd jätkati põhitegevustega, milleks on kultuuriajalooliste materjalide kogumine, korrastamine, andmesisestus ja digiteerimine. Aasta jooksul lisandus ligikaudu 10 000 uut säilikut ning seisuga 31. 12. 2016 oli registreeritud kokku enam kui 522 000 arhiivisäilikut käsikirju, fotosid, kunstiteoseid ning kultuuriajaloolisi filme ja helisalvestisi. Suuremad laekunud kogud olid: Ivar Ivask, Kristjan Kalmet, Madis Kõiv, Heljo Mänd, Hain Rebas, Sri Rama Michael Tamm, Ülo Tedre ning Eesti Keele ja Kirjanduse Instituut Stockholmis ja kirjastus Aleksandra arhiivid. Olulist täiendust tuli varasematele laekumistele Vello Edermalt Ameerika Hääle arhiivile, Aldo Kalsilt kirjavahetust ning Pimedate Muuseumi materjale, Meinhard Laksi kirjavahetust ja käsikirju, Lea Tormise käsikirju, ajakirja Looming romaanivõistluste käsikirju ja kaastöid. Lisandus ligi 200 elulugu ning üksiklaekumistena mitmeid huvipakkuvaid päevikuid, kirjavahetusi ja käsikirju.

Fotokollektsioon sai lisaks koos eelpool nimetatud arhiivikogudega laekunud fotodele täiendust ka jätkuprojektist „Kirjanik ja tema keskkond“ ning tänapäevaste kirjandus- ja kultuurilooliste sündmuste jäädvustustega. Ilmar Kõverik annetas EKLA audiovisuaalsesse kogusse 115 salvestist Helme kihelkonnast pärit tuntud inimeste mälestuste, elulugude ja intervjuudega, mis jäädvustatud ürituste sarjas „Juured“ Tõrvas aastail 2000–2010. Kunstikogu sai lisa Vive Tolli ja Evi Tihemetsa graafiliste töödega.

2016. aastal korrastati Ilmar Talve, Laur Tamme, Eha Lättemäe ja Uno Lahe käsikirjalised personaalkogud ning Salme Ekabaumi, Voldemar Ermi, Ott Arderi, Astrid Reinla, Boris Kaburi, kirjandusmuuseumi, väliseesti pildimaterjalide jt fotokollektsioone. Andmebaasi ELLEN lisandus 8230 uut kirjet. ASTRA projekti „EKM-i arendamine rahvusvahelisel tasemel digihumanitaaria keskuseks“ raames digiteeriti sihipäraselt kunstikogu ning rahvuskaaslaste programmi toetuse abil väliseesti audiovisuaalseid salvestisi.

Fotograaf Alar Madissoni rändnäitus „Pooltund kirjanikuga“, mis on kokku pandud EKLA kirjanike pildistamise projekti põhjal, oli möödunud aastal eksponeeritud Brüsselis Eesti esinduses EL juures ning Jõhvi Kultuuri- ja Huvikeskuses. Emakeelepäeva puhul koostati väljapanek arhiivis leiduvatest K. J. Petersoni originaalmaterjalidest, järjekordest eluloopäeva tähistati muuhulgas ka näitusega käsikirjalistest mälestustest, elulugudest ja fotodest ning aasta lõpul koostati Vello Paatsi mälestusnäitus.

Teaduslik uurimistöe EKLA kultuuriloo allikate ja kirjandusuurimise töөрühmas on jätkunud Haridus- ja Teadusministeeriumi institutsionaalne uurimisgrandi „Kirjanduse formaalsed ja informaalset võrgustikud kultuuriloo allikate põhjal“ (IUT22-2, juht M. Laak) ning 2016. a tööd alustanud Epp Annuse personaalne uurimisgrandi „Rahvuse intiimsus ja kultuuri kujutluspildid: kodu ja kultuur hilisnõukogude Eestis“ (PUT1218) toetusel. Rakendusuuringuid toetas neli HTM-i riikliku programmi „Eesti keel ja kultuurimälu II“ projekti eesti elulugude (R. Hinrikus), F. R. Faehlmanni (K. Metste) ja väliseesti kirjanike uurimiseks (J. Kronberg, B. Melts) ning teabekeskonna „Kreutzwaldi sajand“ arendamiseks (M. Laak, M. Mikkel). Märkimisväärseks saavutuseks oli E. Annuse koostatud ajakirja Journal of Baltic Studies erinumbri „A Postcolonial View on Baltic Cultures of the Soviet era Baltic Cultures“ (Vol. 47, No.1) ilmumine. Kaitsti kaks doktoriväitekirja eesti kirjanduse alal: M. Hollo „Romantiline subjekt, mälu ja trauma Bernard Kangro sõjajärgses loomingu“ ning B. Melts „Kirjanduslikud omailmad ja nende autobiograafilised lätted“. EKLA teadlased osalesid aktiivselt Eesti-uuringute Tippkeskuse

töös, sh migratsiooni- ja diasporaauuringute (L. Kurvet-Käosaar), soouuringute (E. Annuk) ja biograafika (M. Hollo) töörühmade juhtidena.

Arvukatele artiklitele lisaks anti välja kolm artiklikogumikku ja ajakirja *Methis. Studia humaniora Estonica* nr 17/18, kirjandusteaduse erinumber (koost. L. Lukas, K. Kurvet-Käosaar; peatoimetaja M. Laak). Sarjas „EKLA töid kirjandusest ja kultuuriloost“ ilmus R. Hinrikuse artiklikogumik „Kahe vahel. Artikleid kirjandusest ja elulugudest“ (nr 8) ning J. Kronbergi „Hästi valitud sõbrad“ (nr 9), mis sisaldab Karl Ristikivi jt väliseesti kirjanike uusi käsitlusi. Aasta lõpus valmis Eesti Teadusfondi grantide (ETF9035, ETF9160) tulemuste põhjal eelretsenseeritud mahukas artiklikogumik „Adressaadi dünaamika ja kirjanduse pingeväljad“ (koost. L. Kurvet-Käosaar, M. Laak), mis annab läbilõike kirjanduse, (oma)elulookirjutuse ja diasporaauuringute hetkeseisust. Jätkus Johannes Semperi ja Johannes Barbaruse kirjavahetuse monumentaalse tekstikriitilise väljaande (T. Saluvere) ning eesti elulookirjutuse antoloogia (R. Hinrikus) trükiks ettevalmistamine. Rahvusvahelistes teaduskoostöös jätkasid tulemuslikult L. Kurvet-Käosaar, kes osales IABA Europe ja ajakirja *European Journal of Life Writing* võrgustikes. E. Annus jätkab aktiivset tegevust teadusvõrgustikes *Postcolonial Initiative* ja *Nordic Summer University*. Soo-uuringute alal osaleb E. Annuk Põhjamaade soo-uuringute võrgustikus, tehes koostööd ka Eesti võrdõigusvoliniku bürooga. M. Laak osales digitaalse kirjanduse uurimisvõrgustiku „E-Letters“ loomisel. Rahvusvahelise doktorikooli „Dialogid subkultuuridega“ ettevalmistamisel osales T. Saluvere.

Lõpule jõudis Kultuuriministeeriumi toetusel läbi viidud 3-aastane koostööprojekt *Rahvusraamatukoguga*: projekti tulemusel valmis kokku 233 eesti kirjandusklassika e-pubi, mis on tasuta kättesaadavad RR-i andmebaasis DIGAR (M. Mikkel, M. Laak, K. Ojasaar). Eesti elulugude kogumise alal kuulutati välja uus kogumisvõistlus „Eesti Vabariik 100. Minu elu ja armastus“ (R. Hinrikus), kuhu laekus üle 100 kaastöö, neist paremik kuulub avaldamisele 2018. aastal.

Uurimisprojekti uuteks fookusteks oli fotode eripära uurimine elulookirjutuse allikatena ning haiguste mõju selgitamine kirjaniku loomingule (E. Annuk). Elulookirjutuse, kirjanduse ja diasporaauuringutega integreeriti uudselt (rändava) mälu ja traumateooria alusuuringud (L. Kurvet-Käosaar, M. Hollo, K. Kuusk). Jätkati eesti läänediasporaa kultuuripoliitika, eksiilühiskonna ja -kirjanduse uurimist (T. Ojamaa, J. Kronberg, R. Hinrikus), sh kujunevate globaalsete suhtlusvõrgustike mõju kultuurile kodumaal (M. Laak, T. Saluvere). Juhtumiuurimused näitasid, et 1950. aastatel hakkas sõjapagulastel kujunema eesti ja uue asukohamaa kaksikidentiteet, mis omakorda mõjutas positiivselt kultuuripoliitika eesmärke: rahvuskultuuri edendamist eksiilis, positiivse kuvandi loomist uuel asukohamaal ja läänelike kultuurisuundade vahendamist Eestisse.

EESTI RAHVALUULE ARHIIV

Eesti Rahvaluule Arhiivi (ERA) tegevust iseloomustab teaduse ja arhiivitöö tihe seotus: teadustöö esmaseks eesmärgiks on analüüsida rahvaluule arhiivi kogudes leiduvaid materjale, ka ühiskondlikke protsesse peegeldavat kogude saamis- ja uurimislugu, ning uurimistöö käigus saadud teadmisi mõtestatult vahendada nii rahvusvahelisele teadlaskonnale kui Eesti avalikkusele; teisalt tugineb arhiivikogude arendamine, süstematiseerimine ja avaldamine uurimisrühma teaduskompetentsile ning see töö peab tagama teaduskogu mugava kasutatavuse nii teadlaskonnale kui avalikkusele.

ERA teadustööd raamis institutsionaalne uurimisprojekt „Folkloor kultuurilise kommunikatsiooni protsessis: ideoloogiad ja kogukonnad“ (juht Mari Sarv), mida toetasid riiklike programmide projektid andmebaaside ning akadeemiliste väljaannete koostamiseks.

Olulisemad uurimistöö tulemused on väljaanded: Aado Lintropi regilaulualane monograafia „Loomisaja laulud“, mis täiendab 2014 ilmunud soome-ugri uurimuste raamatut „Loomisaja lood“, ning pikaajalise töö tulemusel valminud Guldžahon Jussufi uurimus „Kandle-Jussi ehk Johannes Rosenstrauchi muusikapäränd“. Jätkus ka teadustööl põhinev allikapublikatsioonide koostamine, aasta jooksult ilmusid EKM Teaduskirjastuses Ingrid Rüütli „Muhumaa laule ja lugusid“, Mall Hiemäe „Väike linnuraamat rahvapärimestest“, Helen Kõmmuse „Hiiumaa meremees jutustab“ ning koostööväljaandena Risto Järve koostatud rahvajuturaamat „Metsavaimu heategu“ kirjastuses Varrak. Suurteos „Eesti rahvamuusika antoloogia“ sai veebiväljaandeks (Herbert Tampere, Erna Tampere ja Ottilie Kõiva, toimetasid Janika Oras ja Kadi Sarv).

Koos Tartu Ülikooli rahvaluule osakonna ning Eesti Rahva Muuseumiga väljaantav teadusajakiri Journal of Ethnology and Folkloristics hakkas ilmuma ühistöös väljaandjaga De Gruyter Open. Rahvusvaheline koostöö toimus nii rahvusvahelise erialaorganisatsiooni SIEF pärimusarhiivide töörühma (sekretär Ave Goršič) kui Põhja- ja Baltimaade pärimusarhiivide koostöövõrgustiku raames (A. Goršič ja R. Järv).

Aasta jooksul korraldati mitmeid teadusüritusi, neist olulisemateks olid 11. folkloristide talvekonverents „Omad ja võõrad. Kohanemised ja sulandumised“ (korraldajad Anu Korb ning Andreas Kalkun) ning üheksas regilaulukonverents (korraldajad M. Sarv ja Liina Saarlo), mis on kujunenud Eesti ja Soome regilaulu-uurijate ühiseks foorumiks. Koostöös EKM-i folkloristika osakonnaga korraldati neljas digitaalhumanitaaria aastakonverents (M. Sarv ja Liisi Laineste) ning kaks paneeli rahvusvahelistel digitaalhumanitaaria konverentsidel: DH 2016 Krakovis ning EUSN 2016 Pariisis.

Käsitöökogus täitus ümmargune arv, arhiivis võeti arvele 1 500 000. käsitöölehekülge, suuremateks laekumisteks olid 2015. aasta kogumisvõistluse „Minu maastikud“ kaastööd (2128 lehekülge), samuti TÜ poolt üle antud Võnnu kihelkonna looduslike pühapaikade välitööde materjalid. Infosüsteemis Kivike lisandus aasta jooksul säilikuid kõigisse ERA kogudesse – käsitöökogusse (8 265 lk, 269 säilikut), fotokogusse (400 fotot, neist enamik digifotod), helikogusse (109 helisäilikut, 1 041 pala) ning videokogusse (29 filmisäilikut). Korrastati mitmete kogude infokirjeid Kivikeses (käsitööjaseeria RKM, KP, heliseeria EKRRK, Fon. jm). Materjalide arhiveerimist, digiteerimist ja kättesaadavaks tegemist on kureerinud arhivaar Kadri Tamm, digitaalarhivaar Olga Ivaškevits, fotoarhivaarina asus tööle Aivo Põlluäär. Digistudios jätkati kõigi kogude digiteerimisega, sh digiteeriti üle 23 500 käsitöölehekülje. Koostöös Tartu Ülikooliga jätkus Oskar Looritsa Liivi folkloori originaalkogu (LF) säilikute korraldamine, kirjeldamine ja digiteerimine, skaneeringud imporditi infosüsteemi Kivike (7046 faili). Kivikese kogukonnaportaalis loodi Virumaa veebivärv, Laiuse pärimuse, Kesk-Eesti pillilugude ja Kuradipärimuse kogukonnad, täiendati Kivikese kogukonda Kodavere veebivärv.

FOLKLORISTIKA OSAKOND

Folkloristika osakonna töötajad jätkasid alusuuringuid eesti usundite temadel (keskmes loodus ja Eesti usund muinasajal, loodususundi loomine ja struktuur 20.–21. sajandil, religiooni materiaalsuse kaardistamine – paigad, ehitised, esemed; tervisekäitumise ja maagia seosed, komplementaarmeditsiini arengujooned 19.–21. sajandini). Etnobotaanika uusimatel andmetel põhinevatesse teadusanalüüsidesse (sõeluuringud metsikute toidutaimede kasutamisest, rahvapäraste fermenteerimisvõimaluste kaardistamine, pika perioodi andmete interpretatsioonid jm) olid kaasatud ka Ida-Euroopa riikide uurijad. Biokultuurilisi nähtusi jälgiva suuna raames mudeldati veel lemmikloomanimedid ning kultuuri muutumist igapäevases praktikas ja meedias, toimus nn etnilise toidukultuuri uute trendide tuvastamine Ida-Euroopa näitel. Tulemuslikud olid uuringud narratiiviteooria ja

kujundkõne alal, vaatluse all uuemate kuulujuttude sotsiaalsed toimetehhanismid, meemidesse ülekanduvate mittevisuaalsete vormide peajooned, globaalsete veebiilmingute adapteerumine väikese keele keskkonnas, lendväljendid, emotsioonid folklooris ja folkloori vahendusel jm. Eri humanitaaralade kokkupuutest algasid värvinimede kirjalike-suuliste rahvaluule liikide ja rahvaliku kirjalikkuse vaatlused, mis jätkuvad edaspidigi. Uurimissuund on tihedamalt seotud veel erialase terminoloogia kujunemise, varasemate käsitluste allika- ja meetodikriitilise analüüsiga ning konkreetse valdkonna kriitilise uurimislooga.

Märkimisväärne osa tööst oli seotud ühisuuringutega, mida tehakse koos välispartneritega, nagu nt etnobotanika ja folkloristika alased uurimused Valgevene TA Kultuuri Keele ja Kirjanduse uurimise keskusega (koostööd toetavad mõlema riigi teaduste akadeemiad, samuti Eesti-Valgevene arengukoostöö programm) ja Udmurdi Ajaloo, Keele ja Kirjanduse Instituudiga. Teaduste Akadeemia liinis on täitmisel Eesti-Bulgaaria ja Eesti-Poola projektid, vastavalt usundi- ja huumoriuuringute arendamiseks. Külalisteadlastest nimetagem Tatjana Valodzinat, Tsimafei Avilinit, Aleksei Glushkot, Julia Prakofjewat jt Valgevenest, Peter Grzybekit Austriast. Projekti “Mütoloogilised tegelased läänemeresoome (eesti) ja permi (udmurdi) traditsioonide näitel: ajalugu ja tänapäev“ raames töötasid Tartus Alexey Arzamazov, Irina Panina, Galina Gluhhova ja Tatjana Vladõkina Udmurtiast. Poola projekti raames toimusid suhtlusstiilide ja toidukultuuri uuringud koostöös Wladyslaw Chlopicki ja Dorota Brzozowskaga, Eesti-Bulgaaria projekti raames Ekaterina Anastasovaga. Euroopa töörühma Meteo-prognostic Paroemias töörühma konverents tõi kokku interdistsiplinaarse meeskonna käsitلهma ilmastiku ja loodusega seotud traditsioonilisi poetilisi tekste.

Väljaannetest on olulisemad Renata Sõukandi ja Raivo Kalle „Changes in the Use of Wild Food Plants in Estonia 18th–21st Century“ ning Ljudmila Lobanova ja N. Kuznetsovi kogumik „Фольклористика Коми: исследования и материалы“, mis ilmus EKM teaduskirjastuse väljaandena.

Korraldati kümme rahvusvahelist konverentsi-seminari Eestis ja välismaal, osaleti rahvusvahelistel suurfoorumitel ja alalistes töörühmades. Uuemaid tulemusi ja humanitaaria ees seisvaid ülesandeid vahendas Eesti Kirjandusmuuseumi, Eesti-uuringute Tippkeskuse ja TÜ koostöös toimunud 60. Kreutzwaldi päevade konverents „Suuline ja kirjalik kultuuris: põimumised ja pörkumised“ (12.–13. detsembril 2016).

Viidi läbi teaduslikud ekspeditsioonid Eestis Saaremaal, Valgevenes, Ukrainas ja Bulgaarias, mille põhjal on valmimas käsitlused.

Sügisel rajati osakonna arhiiv EFITA, mille uhkuseks – digitaalsed, sh sotsiaalmeedia andmed (sisaldab 500 000 digitaalset teksti, üle 4000 foto jm). Digiteerimisootel on segaarhiiv (200 lk käsikirjalisi materjale, arvukalt video-audiosalvestusi, suured kartoteekide süsteemid). Korpustesse lisandus ca 15 000 uut muistenditeksti, valmisid Eesti folkloristika ajaloo jaoks O. Looritsa 10 käsitluse digiteeringud. Arendamisel oli analüüsikeskkond Skriptoorium.

PUBLIKATSIOONID. Eesti Kirjandusmuuseum teaduskirjastus andis 2016. a välja 24 raamatut või ajakirja aastakäiku. Koostööväljaandeid teiste kirjastustega oli 11, e-väljaandeid oli 18. ETISE andmetel on kirjandusmuuseumiga seotud kokku 189 publikatsiooni, neist 51 teadusartiklit.

2016. aasta olulisemaks sündmuseks võib pidada „Eesti-uuringute Tippkeskuse“ käivitamist. Samuti on kirjandusmuuseum 2016. a alates Eesti teaduse infrastruktuuri teekaardi objekti Eesti Keeleressursside Keskuse partnerasutus. Käivitus ka ASTRA projekt „EKMi arendamine rahvusvahelisel tasemel digihumanitaaria keskuseks“, mille peamiseks eesmärgiks on unikaalsete allikmaterjalide (trükised, käsikirjad, heli- ja videosalvestused,

fotod, kunstipärand) digiteerimine ja kättesaadavaks tegemine ning IKT vahendite abil teadustöö kvaliteedi tõstmine. Projekti rahastatakse Euroopa Liidu Regionaalarengu Fondi meetmest „Institutsionaalne arendusprogramm teadus- ja arendusasutustele ja kõrgkoolidele“ (ASTRA). ASTRA projekti raames on kirjandusmuuseum ka Tartu Ülikooli juures asuva „Keeleteaduse, filosoofia ja semiootika doktorikooli“ partnerasutus. Kirjandusmuuseum korraldas 17. ja 18. novembril Jänedas mõisas humanitaarteaduste doktorantidele suunatud rahvusvahelise sügiskooli „Dialogid subkultuuridega“, mille raames vaadeldi subkultuuride defineerimist ja uurimist eri teadusvaldkondade ja ka subkultuuride esindajate endi vaatenurgast.

Urmas Sutrop
Eesti Kirjandusmuuseumi direktor
/allkirjastatud digitaalselt/

BILANSS	31.12.2016	31.12.2015
eurodes sendi täpsusega		
Varad	4 916 109,68	5 144 346,67
Käibevara	313 683,20	152 943,47
Raha ja pangakontod	0,00	36 291,11
Muud nõuded ja ettemaksed	313 683,20	116 652,36
Põhivara	4 602 426,48	4 991 403,20
Materiaalne põhivara	4 564 334,67	4 915 200,72
Immateriaalne põhivara	38 091,81	76 202,48
Kohustused ja netovara	4 916 109,68	5 144 346,67
Lühiajalised kohustused	396 487,59	179 559,03
Võlad tarnijatele	19 364,44	12 131,99
Võlad töötajatele	30 062,07	13 912,09
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	230 306,13	76 381,16
Laenukohustused	116 754,95	77 133,79
Netovara	4 519 622,09	4 964 787,64

TULEMIARUANNE	2016	2015
eurodes sendi täpsusega		
Tegevustulud	519 761,62	554 996,35
Saadud toetused	471 460,35	524 597,61
Kaupade ja teenuste müük	48 301,21	30 398,74
Muud tegevustulud	0,06	0,00
Tegevuskulud	-2 304 243,44	-1 940 756,23
Antud toetused	-173 062,94	-4 052,17
Sotsiaaltoetused	0,00	-150,00
Muud toetused	-173 062,94	-3 902,17
Tööjõukulud	-1 358 862,05	-1 151 618,80
Majandamiskulud	-333 493,62	-331 002,39
Muud tegevuskulud	-42 030,20	-75 449,07
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	-396 794,63	-378 633,80
Tegevustulem	-1 784 481,82	-1 385 759,88
Aruandeperioodi tulem	-1 784 481,82	-1 385 759,88
Siirded	1 784 481,82	1 385 759,88

RIIGIEELARVE TÄITMISE ARUANNE

eurodes sendi täpsusega

<i>Eesti Kirjandusmuuseum</i>						
<i>Liik</i>		Esialgne eelarve 2016	Lõplik eelarve 2016	2016 täitmine	Tegelik eelarve miinus lõplik eelarve	2017 üle viidud (esialgne)
TULUD KOKKU		49 000,00	445 829,85	445 829,85	0,00	0,00
TEGEVUSKULUD KOKKU		-320 424,00	-1 773 911,85	-1 754 727,61	19 184,24	17 923,74
Tulemusvaldkond: TEADUS						
	Tulud	49 000,00	410 172,05	410 172,05	0,00	0,00
	Tegevuskulud kokku	-311 224,00	-1 723 236,05	-1 704 297,34	18 938,71	18 148,73
10	Arvestuslikud kulud	-2 962,00	-2 962,00	-2 945,62	16,38	0,00
20	Kindlaksmääratud kulud	-259 262,00	-1 350 958,59	-1 302 835,11	48 123,48	-40 354,95
30	Investeeringud	0,00	-5 818,00	-5 817,91	0,09	0,00
4	Tuludest sõltuvad kulud	-49 000,00	-369 315,46	-398 516,61	-29 201,15	58 503,68
11. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni programm						
	Tulud	49 000,00	410 172,05	410 172,05	0,00	0,00
	Tegevuskulud kokku	-311 224,00	-1 729 054,05	-1 710 115,25	18 938,80	18 148,73
10	Arvestuslikud kulud	-2 962,00	-2 962,00	-2 945,62	16,38	0,00
20	Kindlaksmääratud kulud	-259 262,00	-1 350 958,59	-1 302 835,11	48 123,48	-40 354,95
30	Investeeringud	0,00	-5 818,00	-5 817,91	0,09	0,00
40	Tuludest sõltuvad kulud	0,00	-93 738,63	-208 504,58	-114 765,95	114 765,95
42	Tuludest sõltuvad kulud	0,00	-74 973,30	-43 550,57	31 422,73	-2 120,20
43	Tuludest sõltuvad kulud	-19 000,00	-146 149,64	-103 363,10	42 786,54	-42 786,54
44	Tuludest sõltuvad kulud	-30 000,00	-54 453,89	-43 098,36	11 355,53	-11 355,53
Tulemusvaldkond: EESTI KEEL JA EESTLUS						
	Tulud	0,00	35 657,80	35 657,80	0,00	0,00
	Tegevuskulud kokku	-9 200,00	-44 857,80	-44 612,36	245,44	-224,99
10	Arvestuslikud kulud	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20	Kindlaksmääratud kulud	-9 200,00	-9 200,00	-9 179,55	20,45	0,00

4	Tuludest sõltuvad kulud	0,00	-35 657,80	-35 432,81	224,99	-224,99
12. Keeleprogramm						
	Tulud	0,00	35 657,80	35 657,80	0,00	0,00
	Tegevuskulud kokku	-9 200,00	-44 857,80	-44 612,36	245,44	-224,99
10	Arvestuslikud kulud	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
20	Kindlaksmääratud kulud	-9 200,00	-9 200,00	-9 179,55	20,45	0,00
42	Tuludest sõltuvad kulud	0,00	-35 657,80	-35 432,81	224,99	-224,99